

РОЛЬ БАТЬКІВСЬКИХ ЗБОРІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОЇ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З РОДИНАМИ УЧНІВ

Наталія Сохань,

аспірантка Університету менеджменту освіти НАПН України,
Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0003-3394-5935>

 natali24091974@ukr.net

У статті висвітлено питання організації державно-громадської взаємодії між закладом загальної середньої освіти та батьками; розкрито зміст її законодавчо-нормативного забезпечення та зацентовано увагу на нових підходах до організації комунікації, конструктивного діалогу та партнерської взаємодії між закладом, родинами та іншими структурами; представлено результати дослідження щодо особливостей державно-громадської партнерської взаємодії в умовах воєнного стану у закладах освіти, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях і особливості державно-громадської партнерської взаємодії у закладах освіти, які знаходяться на підконтрольній Україні території з метою обґрунтування ролі батьківських зборів; підкреслено, що простежується тенденція значно ширшого залучення до ухвалення управлінських рішень на різних рівнях органів самоврядування учасників освітнього процесу; зроблено висновок, що процес налагодження державно-громадської партнерської взаємодії у закладах загальної середньої освіти є доволі ємним: це і налагодження відкритості спілкування та інформаційної доступності, і підвищення залученості батьків до освітнього процесу, і підтримка громадських ініціатив та благодійність, і партнерство з державними структурами; визначено пріоритетну роль батьківських зборів для налагодження державно-громадської партнерської взаємодії, підвищенні рівня залученості батьків до участі в освітньому процесі, ухваленні управлінських рішень, взаємодії з громадськими організаціями та благодійними фондами в реалізації соціальних проєктів; розглянуто фактори впливу на відвідуваність та ефективність батьківських зборів; запропоновано нестандартні форми і методи їх проведення; представлено статистичний аналіз готовності та участі батького і педагогічного колективів, інших учасників освітнього процесу в ефективній комунікації, організації співпраці та державно-громадської партнерської взаємодії з використанням різноманітних форм і способів і на різних рівнях.

Ключові слова: батьківські збори, діалог, партнерство, співпраця, довіра, ефективна комунікація, державно-громадська партнерська взаємодія.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах сьогодення сім'я відіграє визначальну роль не лише у вихованні дитини, формуванні її як особистості, а й безпосередньо в набутті нею знань, розвитку її компетентностей зокрема та розвитку освітньої галузі в цілому.

Нині, як ніколи, виникає потреба збагачувати державно-суспільне виховання шляхом підвищення культури сімейного виховання. Це можливо через призму організації державно-громадської партнерської взаємодії всіх учасників освітнього процесу, громадських організацій і спілок, органів влади і місцевого самоврядування, представників недержавних структур, роботодавців і меценатів тощо

Як відомо, замовниками освітніх послуг виступають батьки та учні. Тож надзвичайно важливим є налагодження довірливих партнерських взаємин і конструктивного діалогу, насамперед, педагогів з батьками учнів. Це питання історично вирішувалося складно, бо більшість батьків уважає, що навчати та виховувати повинен заклад освіти. Деякі з батьків вважають, що вони повинні брати на себе відповідальність лише за матеріальні блага дітей. Інші просто абстрагувалися від закладу та нехтують порадами педагогів. На часі виникає потреба виходити за рамки тріади «діти-батьки-вчителі» та розширювати комунікацію від внутрішнього середовища на рівні закладу освіти до громади, регіону, держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні й методологічні засади освітнього партнерства в системі загальної середньої освіти висвітлює О. Топузов (Топузов, 2021); акцентують увагу на категорії “соціально-педагогічне партнерство” Л. Калініна та Н. Лісова (Калініна, Лісова, 2024); державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти на засадах партнерської взаємодії в умовах децентралізації розкривають Л. Калініна, О. Онаць, Б. Чижевський (Калініна, 2022; Онаць, 2021; Чижевський, 2023); психологічні аспекти партнерської взаємодії в освіті та ЗСЗО визначають О. Коханова, О. Онаць, А. Данко (Коханова, 2019; Онаць, Данко, 2021).

Актуальними є дослідження Н. Побірченко, Т. Гура, В. Ястребової (Побірченко та ін., 2018) щодо партнерської взаємодії школи та сім'ї як фактору оновлення сучасної освіти: факторів взаємодії між закладом освіти та сім'єю, проблеми підвищення компетентності батьків у сучасних умовах; акцентують увагу на питаннях батьківської компетентності, розробляють методи формування плідної співпраці батьків і вчителів; О. Безпалько, В. Постовий характеризують сучасні методи і підходи у педагогічній взаємодії учасників освітнього процесу, що сприяють створенню нових форматів батьківських зборів та розвитку державно-громадської взаємодії на засадах педагогіки партнерства, окресленої у Концепції «Нова українська школа» (Постовой, 2003; Безпалько, 2011).

Метою статті є визначення ролі батьківських зборів як однієї з ефективних пріоритетних форм роботи для налагодження державно-громадської партнерської взаємодії у сучасному закладі загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу. Не можна не погодитися зі словами видатного педагога Василя Сухомлинського, що якими б прекрасними не були б навчальні заклади, найголовнішими майстрами, які формують розум і думки дітей є мати й батько.

Тому вчителям необхідно турбуватися про підвищення педагогічної культури батьків, роз'яснювати їм смисл виховання й працювати з ними в одному напрямі.

Адже відповідальність визначена на законодавчому рівні: батьки або особи, які їх замінюють, зобов'язані виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання, створювати належні умови для розвитку її природних здібностей, поважати гідність дитини, готувати її до самостійного життя та праці (Закон України «Про охорону дитинства») (Закон України, 2001).

Але традиційно виховні функції скоординовано на закладі освіти. На жаль, сучасні реалії життя: то пандемія, то повномаштабне вторгнення – позбавили дітей повністю або частково відвідувати заклади освіти очно. Онлайн навчання більше спрямоване на освітній процес, тож виховання більшою мірою лягає на плечі батьків. Відповідно на всі інституції, які дотичні до дитячої особистості, покладається велика відповідальність. У Законі України «Про повну загальну середню освіту» (Закон України, 2020) зазначається, що «єдність навчання, виховання і розвитку учнів забезпечується спільними зусиллями всіх учасників освітнього процесу».

Науковці Л. Калініна та Н. Лісова акцентують увагу на категорії «соціально-педагогічне партнерство». При чому до соціального складника входять такі об'єкти: «представники громад, органів самоврядування, самоорганізації, ОТГ, колегіальних органів управління закладів освіти, громадські лідери, громадські, культурні й політичні діячі, замовники освіти, батьки учнів, інші». І відповідно педагогічний складник представляють «керівники, науково педагогічні й педагогічні працівники, педагогічні ради, органи самоврядування в закладах ЗСО, асоціації педагогів-дослідників і керівників шкіл, експерти шкільної освіти тощо» (Калініна, 2021).

Державно-громадська партнерська взаємодія суб'єктів орієнтована на досягнення мети повної загальної середньої освіти, передбаченою Законом України «Про освіту» «різномісний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності» (Закон України, 2017).

Лише їх злагоджена співпраця і партнерська взаємодія, а особливо, педагогів та батьків, як індивідів і членів громадської спільноти, може забезпечити різномісний розвиток дитини, сформувати основи повноцінної, гармонійної особистості.

Організація партнерської взаємодії педагогів з батьками може здійснюватися через різні форми та методи діяльності. Законом України «Про повну загальну середню освіту» передбачено, що «батьки мають право утворювати різні органи батьківського самоврядування (в межах класу, закладу освіти, за інтересами тощо)» (Закон України, 2020). На нашу думку, відомою і поширеною та найдієвішою, якщо застосовувати нестандартні й найефективніші форми і способи взаємодії, роботи з батьківською спільнотою є батьківські збори.

Останнім часом термін «батьківські збори» вийшов з ужитку на законодавчому рівні. Залишився лише один документ, в якому є згадка про батьківські збори – це «По-

ложення про класного керівника», затверджене Наказом МОН № 434 від 06.09.2000 року (Положення, 2000).

Як свідчить практика, деякі заклади загальної середньої освіти зазвичай надають традиційного змісту батьківським зборам, зокрема розглядаються такі питання: загальне обговорення навчальних досягнень учнів, деяких проблем виховання та матеріальних питань.

Наразі батьківські збори мають значно ширше призначення. Вони є органом батьківського самоврядування, який покликаний сприяти зміцненню різноманітних взаємозв'язків школи і родин учнів. Батьки не тільки повинні отримувати актуальну інформацію про освітній процес, обговорювати питання щодо навчання і виховання дітей, безпосередньої участі їх в освітньому процесі зокрема та житті закладу, громади в цілому, але й «безпосередньо та/або через органи громадського самоврядування брати участь у вирішенні питань організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту своїх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених Законом України “Про освіту”, цим Законом та установчими документами закладу освіти» (Закон України, 2020).

У сучасні батьківські збори вкладається новий зміст. Батьківські збори – це громадський орган, який своїми рішеннями визначає завдання, зміст, напрями роботи батьківського колективу, класу, закладу освіти (Тюпа, 2012, с. 6). Батьківські збори – це ефективна взаємодія в «освітній тріаді» (Словник НУШ, 2022).

За різними дослідженнями від 70% до 90% батьків відвідують батьківські збори, але найбільший відсоток належить батькам початкової школи. У середній та старшій школі інтерес до відвідування батьківських зборів у батьків дещо зменшується до 60%.

Р. Бондаренко, юрист ГО «БАТЬКИ SOS» роз'яснює, що невідвідування батьківських зборів не можна назвати нехтуванням батьківськими обов'язками. Адже збори радше можна віднести до діяльності батьківського самоврядування, що є не обов'язком батьків, а правом, яким вони можуть скористатися, або ж ні. Якщо у батьків немає обов'язку відвідувати батьківські збори, то цілком логічно, що немає й покарання за їх невідвідування. Законодавство не передбачає процедури відмови від участі в таких зборах. Тобто достатньо попередити вчителя, що ви не маєте можливості їх відвідати, і запропонувати інший час для зустрічі, або ж інший спосіб обміну інформацією про успішність та поведінку дитини (особиста зустріч, листування, телефонна розмова тощо) (Бондаренко, 2024).

Фактори, які впливають на відвідування батьківських зборів батьками:

- Рівень освіти та соціальний статус батьків.
- Рівень зайнятості батьків.
- Рівень зацікавленості батьків.

Як показують дослідження, найбільше зацікавлені у батьківських зборах батьки, які мають вищу освіту. Другий важливий фактор: чи працюють батьки та яке у них навантаження і графік роботи. І безперечно, батьки, які зацікавлені в усебічному розвитку своєї дитини, будуть намагатися не лише відвідувати всі батьківські збори, а й бути активними учасниками шкільного життя.

60% батьків вважають, що батьківські збори є ефективним методом партнерської взаємодії із закладом освіти, бо вони розуміють і погоджуються зі своїм рівнем відповідальності за освіту та виховання дітей. Близько 20–30% батьків вважають батьківські збори неефективними і нецікавими. Такі батьки не хочуть брати на себе відповідальність за особистісний розвиток власної дитини, а тим більше за розвиток і вдосконалення системи освіти як на рівні громади, так і на рівні регіону, країни.

Як бачимо із зазначених вище даних, що більшість батьків зацікавлена у розвитку своїх дітей, тобто для закладу освіти потенціал співпраці з батьками досить потужний.

А чи налаштовані на співпрацю педагоги? Як показують дослідження, то майже 85% вчителів вважають дієвою та необхідною конструктивного діалогу з батьками саме батьківські збори, на яких обговорюється не лише успішність та поведінка дітей, а й перспективи розвитку кожного учня, класу, закладу, навіть громади. Така форма роботи допомагає запобігти конфліктним ситуаціям, булінгу та налагодити співпрацю. Більше 70% педагогів визнають, що взаєморозуміння покращується саме завдяки участі батьків у батьківських зборах.

Законодавством не передбачено певного переліку питань, які є обов'язковими до розгляду на батьківських зборах. Виховний процес має бути спрямований на формування «поваги до гідності, прав, свобод, законних інтересів людини й громадянина; нетерпимості до приниження честі та гідності людини, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якою ознакою» (Закон України, 2020).

Інноваційні заклади освіти на батьківських зборах традиційно для обговорення охоплюють орієнтовно такі теми: активна участь батьків в освітньому процесі (30%), питання виховання, соціалізації дітей (25%), організація громадських ініціатив та заходів (20%), забезпечення комунікації між закладом та батьками (15%), питання безпеки та здоров'язбережувальних технологій (10%) (Рис. 1).

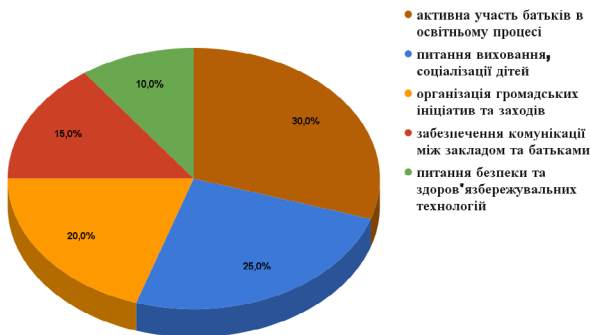

Рис. 1. Актуальні теми для обговорення на батьківських зборах

Тож ми бачимо, якщо батьки проявляють неабиякий інтерес до освітнього процесу, активної участі як в житті закладу, так і в житті громади, підтримання різних ініціатив,

налагодження державно-громадської партнерської взаємодії, то це дає можливість не лише покращити освітнє середовище, а й утворити середовище державно-громадської взаємопідтримки та взаємодії.

А чи готова адміністрація закладів освіти до налагодження державно-громадської партнерської взаємодії? У рамках даного дослідження ми спершу здійснили опитування керівників, заклади яких знаходяться на тимчасово окупованих територіях. З початком повномасштабного вторгнення у них дещо змінилися пріоритети в організації освітнього процесу та визначення важливості ролі налагодження державно-громадської партнерської взаємодії, нових партнерських відносин. На питання: «Чи змінилися особливості державно-громадської партнерської взаємодії у Вашому закладі освіти? Як саме?» наші респонденти надали такі відповіді, що відображені у діаграмі (Рис. 2): планування діяльності закладу на основі спільно визначеної мети залишилося у звичайному режимі – 25%; перебудували форму організації освітнього процесу на основі спільно узгоджених цілей діяльності в режимі онлайн чи офлайн, дистанційного навчання – 100%; активізували здійснення волонтерської діяльності – 100%; здійснили залучення наявних партнерів – 0%; організували пошук нових партнерів – 75%; здійснили пошук додаткових джерел фінансування закладу, включаючи обладнання та укриття – 50%.

Особливості державно-громадського управління на засадах партнерської взаємодії в умовах воєнного стану

- планування діяльності закладу у звичайному режимі - 25%
- дистанційне навчання - 100%
- волонтерська діяльність - 100%
- залучення наявних партнерів - 0%
- пошук нових партнерів - 75%
- пошук додаткових джерел фінансування закладу - 50%

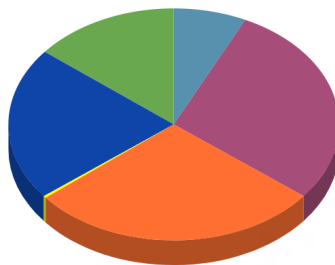

Рис. 2. Особливості державно-громадської партнерської взаємодії в умовах воєнного стану у закладах освіти, які знаходяться на ТОТ

У відповідях 73% керівників, заклади яких знаходяться на підконтрольній Україні території, планування діяльності закладу на основі спільно визначеної мети залишилося у звичайному режимі; перебудову форми організації освітнього процесу на основі спільно узгоджених цілей діяльності в режимі онлайн чи офлайн, дистанційного навчання зазначають лише 29% керівників; активізацію здійснення волонтерської діяльності – 62%; здійснюють залучення наявних партнерів – 5%; організовують пошук нових партнерів – 6%; здійснюють пошук додаткових джерел фінансування закладу, включаючи обладнання та укриття – 64% (Рис. 3).

Особливості державно-громадського управління на засадах партнерської взаємодії в умовах воєнного стану

- планування діяльності закладу у звичайному режимі - 73%
- дистанційне навчання - 29%
- волонтерська діяльність - 62%
- залучення наявних партнерів - 5%
- пошук нових партнерів - 6%
- пошук додаткових джерел фінансування закладу - 64%

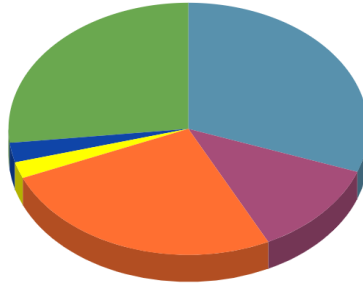

Рис. 3. Особливості державно-громадської партнерської взаємодії в умовах воєнного стану у закладах освіти, які знаходяться на підконтрольній Україні території

Як бачимо, із фізичною втратою закладів на ТОТ, спочатку пріоритетним стало дистанційне навчання, згодом деякими закладами здійснена релокація на більш безпечні території, що дало змогу організувати змішану форму навчання. У третині закладів на території України спочатку було організоване дистанційне навчання, згодом заклади, де дозволяє безпекова ситуація, перейшли на очну/змішану форму навчання, що сприяє покращенню прямої комунікації й державно-громадської партнерської взаємодії усіх учасників освітнього процесу.

Розширення масштабів агресії та втрата територій призвела до втрати закладами освіти наявних партнерів, бо частина із них залишилася на тимчасово окупованих територіях, частина припинила свою діяльність в силу різних обставин, частина здійснила релокацію в інші області України або за кордон.

Тож у закладів, як ніколи, актуальним постало питання пошуку та налагодження нових і, безперечно, поновлення та підтримки вже наявних партнерських взаємин, державно-громадської партнерської взаємодії.

Як показують результати дослідження і практика, незалежно від ситуації, саме батьківська спільнота виступає найпершим і найнадійнішим партнером закладу освіти. Саме батьки готові, надавати будь-яку допомогу закладу: чи то *фінансову та матеріальну* у вигляді збору коштів, проведенні благодійних акцій для облаштування освітнього середовища, наповненні матеріально-технічної бази; чи то *проведення освітньої та виховної діяльності* із залученням відповідних фахівців, в тому числі із розряду батьків закладу, для проведення занять, лекцій, майстер-класів, гуртків, секцій, мовних клубів; чи то *організаційну підтримку* при проведенні культурно-спортивних заходів, екскурсій та подорожей, для забезпечення безпеки та підтримки дисципліни; чи то *соціальну та психологічну підтримку* всіх учасни-

ків освітнього процесу, а особливо дітей з особливими освітніми потребами батьками-психологами, долучаючись до волонтерської діяльності, допомоги сім'ям вразливих категорій; чи то *комунікаційну та посередницьку* – для координації взаємодії з різними структурами влади, громадою, активного залучення до партнерської взаємодії батьківських комітетів, розширення інформаційних ресурсів закладів, забезпечення зворотного зв'язку; чи то *безпекову та здоров'язберезливу* задля здійснення максимальної безпеки під час освітнього процесу та поза ним, пропаганди здорового способу життя. Ці та інші питання розглядаються і обговорюються і вирішуються на батьківських зборах.

Керівники сучасних закладів освіти досить чітко розуміють перспективи впровадження державно-громадського, громадсько-державного, державно-приватного партнерства, організації державно-громадської партнерської взаємодії, тож 50% з них переконані, що користь від такої взаємодії мають усі учасники, а ще 50% розглядають зміну позиції закладу освіти: від прохача до рівноправного партнера.

Можна зробити висновок, що керівники закладів освіти та вся управлінська команда готові до налагодження та підтримки партнерських відносин, партнерської взаємодії на засадах педагогіки партнерства не лише з батьківським колективом, а й різними структурами, організаціями.

За даними дослідження, заклади освіти назвали партнерами під час війни: міжнародні та всеукраїнські громадські організації – 50%, благодійні фонди – 50%, асоціації, спілки, товариства – 25%, волонтерські організації – 100%, виробничі та бізнес-структури – 10%. Значну матеріально-технічну допомогу заклади отримують від різних громадських організацій та благодійних фондів: комп'ютерну техніку, шкільне обладнання, засоби безпеки, шкільні автобуси, підручники, також суттєву психологічну підтримку: тренінги, вебінари, практичні заняття, консультації. Бізнес-структури та підприємства в умовах воєнного стану не мають змоги надавати належної підтримки закладам освіти, у тому числі фінансової, через зниження їхніх потужностей або втрати виробництва. Хоча цей сектор зазвичай є рушійним та потужним партнером як для закладів освіти, так і для громад. З огляду на виклики сьогодення у закладів освіти виникає потреба розширювати та видозмінювати партнерське коло.

Дослідження, проведене Інститутом педагогіки НАПН України, показало, «що нам потрібна більша згуртованість і єднання, що демонструє долучення до проблем освіти значної кількості організацій, фондів, волонтерів, представників різних категорій суспільства» (Онаць, Попович, 2024).

Важливим аспектом партнерської взаємодії є залучення партнерів державно-громадської взаємодії, серед яких і батьківська громада, до управління закладом освіти. Підстави для цього визначені ще у Національній доктрині розвитку освіти України: «...сучасна система управління сферою освіти має розвиватись як державно-громадська, має враховувати регіональні особливості, тенденції до зростання автономії навчальних закладів, конкурентоспроможності освітніх послуг. Діяльність освітян має спрямовуватись на пошук нових, демократичних, відкритих моделей управління освітою, що орієнтує освітні процеси не на відтворення,

а на розвиток. Нова модель системи управління сферою освіти має бути демократичною та відкритою. У ній передбачається забезпечення державного управління з урахуванням громадської думки, внаслідок чого змінюються навантаження, функції, структура та стиль центрального й регіонального управління освітою» (Національна доктрина, 2002).

Державно-громадське партнерство Л. Калініна розглядає як один із видів соціального партнерства «у межах якого представники державної влади й громадськості тимчасово (ситуативно) або на довгостроковій (проектній) основі вибудовують відносини для вирішення соціально значущих питань відповідно до цілей суб'єктів, змісту та масштабності розгортання ініціативи, способів діяльності й співпраці та форми укладання співробітництва» (Калініна, 2021).

В опитуваних нами закладах простежується тенденція значно ширшого залучення до ухвалення управлінських рішень на різних рівнях органів самоврядування: учнів та їхніх органів самоврядування 75%, батьків – 75%, регіональних органів управлiнь освітою – 50%, органів місцевого самоврядування – 100% (Рис. 4). Такі показники є ознакою довіри учням, батькам та іншим партнерам в управлінні закладом освіти, високі показники ОМС – це результат децентралізації та важливості ролі засновника, ОУО виконують більше супроводжуючу роль, що забезпечує автономію закладів.

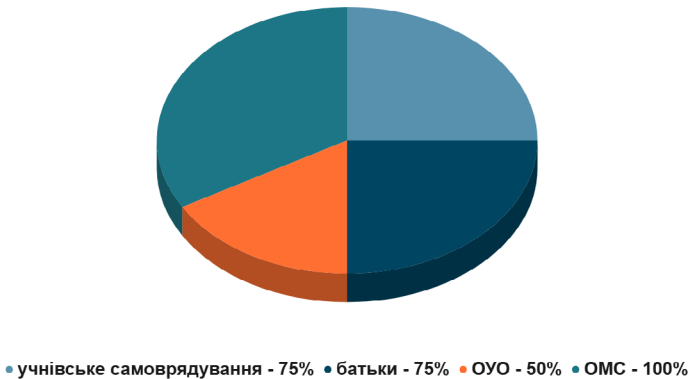
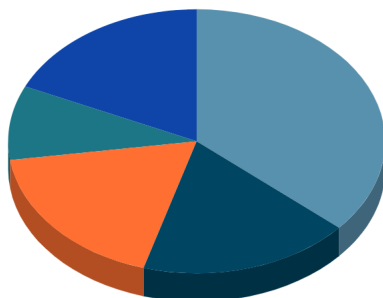

Рис. 4. Категорії залучених до ухвалення управлінських рішень у закладі освіти

Значна роль відводиться нормативно-правовому забезпеченню діяльності системи загальної середньої освіти і закладів освіти зокрема (100%), а також керівники закладів освіти засвідчують науково-методичний супровід і державно-громадську партнерську взаємодію та співпрацю з іншими структурами-суб'єктами на різних рівнях, зокрема: НАПН України – 50%, Інституту педагогіки НАПН України – 50%, обласні ІППО – 25%, центри професійного розвитку педагогічних працівників – 50%. Діаграма (Рис. 5)

● МОН України - 100% ● НАПН України - 50%
 ● Інститут педагогіки НАПН України - 50% ● Обласні ІППО - 25%
 ● ЦПРПП - 50%

Рис. 5. Суб'єкти супроводу і підтримки закладів загальної середньої освіти

Такі показники свідчать про демократизацію управління в системі освіти, стосунків, державно-громадську, а точніше державно-суспільну партнерську взаємодію засобами спільного прийняття рішень на рівні класу, закладу, громади регіону та держави, яка сприяє урізноманітненню організації ефективні роботи з батьківською громадою і окремими родинами учнів тощо.

Отже, враховуючи зазначене вище, зроблено висновок, що процес налагодження державно-громадської партнерської взаємодії у закладах загальної середньої освіти є доволі емним: це і налагодження відкритості спілкування та інформаційної доступності, і підвищення залученості батьків до освітнього процесу, і підтримка громадських ініціатив та благодійність, і партнерство з державними структурами.

Можна назвати різноманітні форми спільної діяльності закладу освіти та батьків, які покликані налагоджувати партнерську взаємодію, забезпечувати довірливу атмосферу, взаєморозуміння та співпрацю.

Насамперед, це батьківські збори, які можуть проводитися як у традиційному форматі, так і бути інтерактивними чи тематичними. На них можуть обговорюватися нагальні питання освітнього та виховного процесу, у мінігрупах чи назагал, присвячуватися певній темі.

Важлива роль відводиться батьківським комітетам, як класному так і шкільному. Представники класного комітету співпрацюють безпосередньо із класним керівником з питань, що стосуються життєдіяльності класу. Від кожного класу представники батьківства, що входять до шкільного батьківського комітету, покликані долучатися до розробки стратегії закладу, перспективних проєктів та різних заходів.

Освітні заходи, що спрямовані на розвиток та навчання батьків, можуть реалізуватися через тренінги, консультації, лекції фахівців, воркшопи, майстер-класи, задля ознайомлення із важливими темами щодо реформування шкільної освіти, інклюзивного

навчання, безпеки, збереження життя та здоров'я здобувачів освіти. Надзвичайно актуальними стали практичні заняття із надання першої допомоги, психологічної підтримки.

Організація спільної участі батьків у шкільних заходах, дозволяє їм проникнутися атмосферою навчальних занять, свят, виставок, фестивалів, змагань, екскурсій та подорожей.

Залучення батьків до освітніх проєктів, спонукає їх розкритися з іншої невідомої сторони – професійної. Батьки можуть ділитися власним досвідом, професійними знаннями, проводити навчальні заняття, долучатися до заходів із профорієнтації, брати участь у соціальних та волонтерських проєктах.

Підтримка інклюзивних ініціатив батьками сприяє кращій інтеграції дітей з особливими освітніми потребами та адаптації освітнього середовища.

Надзвичайно актуальною є участь батьків у благодійних акціях зі збору коштів, речей, продуктів харчування, екологічних та волонтерських проєктах.

Популярними стають електронні платформи комунікації педагогів та батьків. Зважаючи на безпекову ситуацію, доцільним є проведення онлайн-консультацій, відео зустрічей, активне використання соціальних мереж та сайту закладу для ширшого інформування, використання опитувальників та форумів для забезпечення зворотного зв'язку.

Не можна забувати, що кожна людина – це особистість, тож доречно проводити індивідуальні консультації чи то з психологом, чи то з класним керівником, чи то з адміністрацією закладу для кращого розуміння потреб і викликів конкретної дитини чи ситуації та розроблення індивідуальної траєкторії розвитку.

Усі вище перераховані форми співпраці з батьками забезпечують активну їх участь у житті закладу освіти та сприяють налагодженню партнерської взаємодії.

Акцентуємо увагу на такій формі державно-громадської партнерської взаємодії з батьківською спільнотою, як батьківські збори. Вважаємо, що нині саме сучасні батьківські збори є дієвим механізмом державно-громадської взаємодії в освітньому процесі та управлінні закладом освіти, за умови використання інноваційних освітніх й управлінських технологій, нетрадиційних форм їх проведення.

Пропонуємо розглянути найефективніші форми проведення батьківських зборів, які спрямовані саме на активне залучення батьків до участі у них, до обговорення актуальних питань щодо досягнення спільних цілей, «модними» можна назвати нестандартні підходи до форм проведення батьківських зборів, що робить їх захоплюючими, цікавими та результативними:

- Проведення батьківських зборів з використанням інтерактивних елементів, дозволяють батькам вступати у мінідискусії, ставити питання та отримувати відповіді, вносити пропозиції, отримувати інформацію більш візуалізовано.
- Інтерактивні збори – тренінги, воркшопи, мозкові штурми тощо. Такі форми роботи спонукають батьків бути не лише пасивними споживачами інформації, а й активними учасниками, які вирішують важливі питання та моделюють різні шкільні ситуації з життя їхніх дітей для того, щоб досконаліше вивчити проблеми та шляхи їх подолання.
- Тематичні збори звужують коло питань для розгляду, але є дієвим механізмом просвіти, обміну досвідом, обговорення проблемних ситуацій батьківською спільнотою із залучення психологів, педагогів, лікарів та інших спеціалістів.

- Застосування формату круглого столу надає змогу всім учасникам освітнього процесу бути рівноправними партнерами за столом перемовин.
- Практичні збори можна провести у вигляді екскурсії школою, для відчуття батьками атмосфери закладу освіти та знайомства з освітнім середовищем, у якому здобувають знання їхні діти.
- Цікавими та ефективними є збори-майстер-класи, до яких долучаються батьки та учні.
- Актуальними є онлайн-збори, які дозволяють залучити більшу кількість батьків, не наражаючи їх на безпеку. Такий формат проведення зборів є ще й зручним для батьків, які працюють.
- Збори у формі «вільного мікрофону» забезпечують відкритість та інформаційну повноту, бо на актуальні питання та запити батьків педагога та адміністрація має змогу надати відповіді.
- Нестандартний підхід можна застосувати для проведення зборів у вигляді «живої бібліотеки», коли батьки, ніби «книги» діляться своїми історіями та досвідом. Обрані учасниками «книги» можна «читати», обговорювати та аналізувати.
- Збори у форматі ток-шоу, що дозволяє ефективно обговорити нагальні питання з певною емоційністю, відкритістю та інтерактивністю. Учасники залучаються до діалогу, обміну думками та досвідом. Налагоджуються партнерські відносини, взаємоповага. У результаті спільної роботи отримуються практичні поради. Темати для обговорення можуть бути такі: «Як допомогти емоційному здоров'ю дитини» (особливо актуальними є у подоланні стресів, підвищеної тривожності, психологічної підтримки дітей); «Освітнє партнерство: міф чи реальність» (для налагодження партнерської взаємодії); «Здорові цифрові навички» (для профілактики інтернет небезпеки, ефективного батьківського контролю, формування цифрової компетентності);
- Особливості проведення квест-зборів полягають у тому, що відбувається поєднання корисного з приємним, бо це новий та ефективний формат зміцнення взаємодії з батьками. Ідея поєднання інформативності з елементами гри дозволяє залучити батьків до активної дії, згуртованості, кращого розуміння та вирішення проблем шкільного життя, відкритості комунікації з вчителями та адміністрацією. Для проведення квест-зборів можна запропонувати такі теми: «Шкільний простір без конфліктів» (для запобігання проявам булінгу, конфліктних ситуацій, розвитку емоційного інтелекту); «Пошук скарбів» (з метою знаходження символічних шкільних цінностей – дружби, довіри, партнерства, або родинних); «Подорож закладом освіти» (знайомить із освітнім простором та занурює батьків у життя школи).
- Відвідування «Світового кафе» (World Café) дає можливість відкритого, невимушеного спілкування всіх учасників освітнього процесу, особливо у вирішенні складних питань. Інтерактив дозволяє учасникам рухатися між столиками кафе та долучатися до обговорення різних тем та комунікації з іншими батьками, педагогами та адміністрацією. У результаті колективного обговорення шкільних питань народжуються важливі рішення та спільне бачення. Варіанти тем для обговорення: «Чому відсутня мотивація

до навчання у дітей?», «Чи можливе партнерство у школі?», «Спільні проекти: потреба чи примхи», «Безпека чи комфорт?»

- Широкий спектр сценаріїв проведення батьківських зборів дає формат «Панорама». Презентації, майстер-класи, виставки дають батькам можливість візуально бачити успіхи та переваги дітей та закладу. Учасники мають змогу обрати для себе найцікавішу локацію. Цей формат покликаний створювати емоційно привабливу атмосферу, продуктивну співпрацю між батьками та закладом, налагоджувати довіру та мотивувати до спільних проєктів.

- Доволі оригінальною формою проведення батьківських зборів є театральна. Вона сприяє створенню атмосфери дружби та полегшує сприйняття доволі важких тем, додаючи емоційний, візуальний, інтерактивний та творчий аспекти. Засобами театралізації та імпровізації можна привернути увагу до важливих питань та нетипових ситуацій. Батьки безпосередньо беруть участь у театральних сценах, долучаються до обговорення та пошуку нових рішень. Присутні не залишаються байдужими та отримують незабутній практичний досвід. Наприклад, можна запропонувати теми: «Родина: боротьба зі стереотипами», «Освітні виклики», «Бунт підліткового віку».

- Креативний підхід до зборів можна реалізувати через гру. Запровадження ігрових елементів на батьківських зборах сприяють створенню невимушеної атмосфери, активної участі батьків та адаптації до різноманітних тем. Як відомо, саме гра об'єднує учасників, дає можливість батькам відчувати себе частиною шкільної команди/спільноти, зменшує напругу, забезпечує відкритість, стимулює до продовження взаємодії. Як варіанти гри можна використати теми: «Гармонійне навчання – успішна дитина», «Партнерство – запорука майбутнього», «Підтримуйте своїх дітей».

- Формат екологічних зборів є актуальним. Упровадження еко практик поєднує важливість інформування, комунікації та практичних дій. Саме підвищення екологічної свідомості батьків може сприяти залученню дітей до спільних екологічних проєктів у закладі освіти, громаді. Запровадження акцій зі збору вторсировини, облаштуванню екозони, упровадження еко практик, проведення тижнів екології сприяють не лише розв'язанню важливих екологічних питань, а й об'єднують родини навколо спільних цілей.

- Збори з дітьми – ще один цікавий формат, на таких зборах обговорюються не лише теми навчання та виховання, а й особистісний розвиток здобувачів освіти. На таких зборах діти є рівноправними учасниками, що збільшує їхній рівень довіри та авторитетність, завдяки можливості бути почутими, у них підвищується активність у вирішенні важливих питань, з ними обговорюються успіхи та проблемні питання, налагоджують емоційні зв'язки, розвиваються комунікаційні навички, зміцнюються партнерські стосунки з батьками, підвищується рівень мотивації до особистісного розвитку. Таке залучення дітей до обговорення нагальних питань та ухвалення важливих рішень сприяє не лише зміцненню стосунків, а й розвитку як дітей, так і їхніх батьків.

- Доволі нестандартний варіант зустрічей – це збори-кіно, він передбачає перегляд фільмів та залучення до обговорення порушених проблем. Такі збори покликані не тільки донести до батьків важливу інформацію, а й вивести батьків на емоційний відгук, глибше проникнення темою, відкрити комунікацію з дітьми на основі побаченого.

▪ Для розвитку компетентності емоційної грамотності найкраще підходять батьківські збори з елементами арт-терапії. Перевагами таких зборів є розвиток творчих здібностей, зменшення конфліктності та стресовості, налагодження взаєморозуміння учасників освітнього процесу. Засобами художніх технік батьки можуть виражати свої емоції для більшого розуміння самих себе та оточуючих. Арт-терапія через активну участь батьків дозволяє розвивати не лише інтелектуальний, а й емоційний складник. Спільна творчість є запорукою співпраці, партнерства між закладом та родиною. Збори з елементами арт-терапії є потужним інструментом у розвитку емоційного інтелекту, гармонізації стосунків.

Перелік традиційних та нестандартних батьківських зборів можна ще продовжувати. Роль зборів не у креативності проведення, а у досягненні поставлених цілей, налагодженні державно-громадської партнерської взаємодії, довіри, розвитку та духовного збагачення всіх учасників освітнього процесу.

Неформальні форми проведення батьківських зборів відзначаються популярністю, бо стирається офіційність, виникають більш довірливі стосунки між педагогами та родинами. Саме під час чаювання чи перебування на природі батьки відчувають розкутість та сміливість у власних висловлюваннях.

Усі зазначені вище форми співпраці з батьками покликані враховувати інтереси батьків, активізувати їхню участь в освітньому та виховному процесі та досягати спільно поставлених цілей. Доцільно буде чергувати формати проведення батьківських зборів залежно від мети та потреби. Проведення фестивалів, ярмарків – це масштабна та перспективна робота з батьківським колективом. Найкращі ідеї можна колегіально обговорювати та втілювати в життя закладу або громади.

Підкреслимо: якщо показники залученості та активності батьків у закладі освіти наближаються до наведених нижче, то можна стверджувати, що процес налагодження державно-громадської партнерської взаємодії розпочато та спрямовано у правильному руслі.

По-перше, активна участь та висока залученість батьків до ініціатив закладу (70%) свідчить про високий рівень взаємодії та довіри. Допомагає створити сприятливу атмосферу у закладі, зміцнити стосунки всіх учасників освітнього процесу, а саме співпрацю батьків та педагогів.

По-друге, тісна взаємодія батьківського та педагогічного колективів (65%) сприяє підвищенню рівня освіти та розвитку дітей. Формує довірливі стосунки між батьками та педагогами, що дозволяє створити ефективніше освітнє середовище.

По-третє, посильний внесок батьків у розвиток закладу освіти (50%) у вигляді благодійної допомоги, проведення волонтерських акцій, заходів гарантує зміцнення матеріально-технічної бази, створення інноваційного і безпечного середовища та підвищує рівень відповідальності за розвиток даного закладу та освіти в громаді в цілому.

По-четверте, участь у батьківських зборах (60%) вказує на неабиякий інтерес батьків до освітнього процесу, розвитку власних дітей, соціального розвитку на рівні громади, регіону.

По-п'яте, активна взаємодія з іншими батьками (55%) сприяє формуванню шкільної спільноти, яка переймається питаннями освіти та виховання не лише власних дітей, а й забезпечує підтримку між сім'ями, таким чином розширюючи коло партнерства.

Виходячи із таких показників, можна зробити висновок, що більшість батьків проявляє активність та інтерес до життя закладу, готовність до ухвалення рішень щодо покращення певних аспектів у галузі освіти на різних рівнях.

Запропоновані нами варіанти проведення батьківських зборів як однієї з форм державно-громадської партнерської взаємодії з батьківською спільнотою можуть використовувати педагоги і керівники закладів загальної середньої освіти у професійній діяльності.

Висновок. Отже, батьківські збори відіграють важливу роль у налагодженні державно-громадської партнерської взаємодії, вони є визначальним інструментом для забезпечення співдії між закладами освіти, родинами учнів, громадськими організаціями, органами влади та місцевого самоврядування; покликані забезпечити платформу для відкритої комунікації щодо потреб та інтересів дітей, залучення представників державних структур до співпраці з батьками та закладами освіти, що дає можливість не лише впливати на якість освіти, а й налагодити соціальні взаємини у громаді, сформувати загальну відповідальність за освіту та виховання дітей.

Ці та інші питання державно-громадської партнерської взаємодії закладу освіти з родинами здобувачів освіти та іншими учасниками освітнього процесу потребують детального розгляду в посібнику для менеджера освіти.

Використані джерела

- Безпалько, О.В. (2011). Соціальна педагогіка та соціальна робота у сучасному освітологічному просторі. *Освітологічний дискурс, 1*, 103–111. http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2011_1_12
- Бондаренко, Р. (2024). Про «батьківські збори» з погляду закону: обов'язковість відвідування та теми для обговорення. https://znayshov.com/News/Details/pro_batkivski_zbory_z_pohliadu_zakonu_oboviazkovist_vidviduvannia_ta_temy_dlja_obhovorennia#google_vignette
- Вовчук, І. С., Петік, Ю. О. (2011). Батьківський всеобуч. Матеріали для роботи з батьками учнів 1–4 класів. *Початкове навчання та виховання, 3* (87).
- Закон України «Про освіту». (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
- Закон України «Про охорону дитинства». (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
- Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
- Калініна, Л. М. (2021). Державно-громадське управління на партнерських засадах у змісті підручника для керівника освіти. У *Проблеми сучасного підручника: ключові компетентності та предметні навички* (с. 96–97). Київ: Педагогічна думка. https://lib.iitta.gov.ua/725334/1/tezy_psp_2021_Kalinina%20L.M._96-97.pdf
- Калініна, Л.М. та ін. (2024). *Механізми реалізації державно-громадського управління закладами освіти в умовах самоврядування* (практичний посібник). Київ: Освіта. <https://undip.org.ua/library/mekhanizmu-realizatsii-derzhavno-hromadskoho-upravlinnia-zakladamy-osvity-v-umovakh-samovriadiuvannia/>
- Маренич, В.О. (2022). *Батьки та школа онлайн / офлайн. Як запобігти непорозумінням і конфліктам*. Харків: Основа,

- Національна доктрина розвитку освіти України (2002). Затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002. *Офіційний вісник України*, 16, 11. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
- Ніколенко, Л. (2018). Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини в контексті Нової української школи. *Методист*, 6, 62–65.
- Онаць, О. М. та ін. (2024). *Державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії* (монографія). Київ: Освіта. <https://undip.org.ua/library/derzhavno-hromadske-upravlinnia-zakladamy-zahalnoi-serednoi-osvity-nazasadakh-cub-iektnoi-partnerskoi-vzaiemodii-monohrafiia/>
- Онаць, О. М. (2021). Проблеми і перспективи державно-громадського управління закладами загальної середньої освіти в умовах децентралізації на засадах партнерської взаємодії. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 4 (83), 27–34. <http://otr.iod.gov.ua/index.php/2021-rik>
- Онаць, О., Попович, Л. (2024). *Особливості реалізації моделей державно-громадського управління на засадах партнерської взаємодії у закладах загальної середньої освіти* (методичні рекомендації). Київ: Освіта. <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-realizatsii-modeley-derzhavno-hromadskoho-upravlinnia-nazasadakh-partnerskoi-vzaiemodii-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-metodychni-rekomendatsii/>
- Оржеховська, В. (2007). *Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології і моделі*. Харків: Точка.
- Пагава, О. В., Чернишова, Я. О. (2018). *Батьківські збори: шляхи до партнерства та співпраці* (методичний посібник для вчителів початкових класів). Харків: Мадрид.
- Побірченко, Н. А. та ін. (ред.). (2018). *Партнерська взаємодія школи та сім'ї як фактор оновлення сучасної освіти* (науково-методичний збірник). Запоріжжя: СТАТУС.
- Міністерство освіти і науки України. (2000). *Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти* (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки №489 від 29.06.2006). Міністерство освіти і науки України. Наказ № 434 від 06 вересня 2000 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00#Text> Про затвердження
- Постовий, В. Г. (ред.). (2003). *Програма формування педагогічної культури батьків*. Державний центр соціальної служби для молоді, Державний комітет у справах сім'ї та молоді, Інститут проблем виховання АПН України. Київ.
- Кабінет міністрів. (2016). *«Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»*. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14. 12. 2016 р. № 988. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
- Словник НУШ: Батьківські збори у новому форматі (2022). <https://osvitoria.media/experience/batkovski-zbory-u-novomu-formati-slovyk-nush/>
- Твердохліб, Т. С. Мажуга А. В. (2022). Педагогіка партнерства в умовах дистанційного навчання. Особливості роботи класного керівника з батьками. У *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції Психолого-педагогічні проблеми вищої та середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика*. Київ.
- Трифанова, Д. А. (2021) Залучення батьків до освітнього процесу в умовах реалізації Концепції нової української школи. *Наука майбутнього*, 1(7).

Тюпа, А. І. (2012). *Класний керівник і батьки: забезпечення партнерства і співпраці* (збірка матеріалів з досвіду роботи). Миколаїв: ОППО.

Referense

- Bezpalco, O.V. (2011). Sotsialna pedahohika ta sotsialna robota u suchasnomu osvitolohichnomu prostori. *Osvitolohichniy dyskurs*, 1, 103–111. http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2011_1_12 (in Ukrainian).
- Bondarenko, R. (2024). *Pro «batkivski zbory» z pohliadu zakonu: oboviazkovist vidviduvannia ta temy dlia obhovorennia*. https://znayshov.com/News/Details/pro_batkivski_zbory_z_pohliadu_zakonu_oboviazkovist_vidviduvannia_ta_temy_dlia_obhovorennia#google_vignette (in Ukrainian).
- Vovchuk, I. S., Petik, Yu. O. (2011). Batkivskiy vseobuch. Materialy dlia roboty z batkamy uchniv 1–4 klasiv. *Pochatkove navchannia ta vykhovannia*, 3 (87). (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu». (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro okhoronu dytynstva». (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro povnu zahalnu seredniu osvitu» (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (in Ukrainian).
- Kalinina, L. M. (2021). Derzhavno-hromadske upravlinnia na partnerskykh zasadakh u zmisti pidruchnyka dlia kerivnyka osvity. In *Problemy suchasnoho pidruchnyka: kliuchovi kompetentnosti ta predmetni navychky* (pp. 96–97). Kyiv: Pedahohichna dumka. https://lib.iitta.gov.ua/725334/1/tezy_psp_2021_Kalinina%20L.M._96-97.pdf (in Ukrainian).
- Kalinina, L.M. ta in. (2024). *Mekhanizmy realizatsii derzhavno-hromadskoho upravlinnia zakladamy osvity v umovakh samovriaduvannia* (praktychniy posibnyk). Kyiv: Osvita. <https://undip.org.ua/library/mekhanizmy-realizatsii-derzhavno-hromadskoho-upravlinnia-zakladamy-osvity-v-umovakh-samovriaduvannia/> (in Ukrainian).
- Marenych, V.O. (2022). *Batky ta shkola onlain / oflain. Yak zapobihy neporozuminniam i konfliktam*. Kharkiv: Osnova. (in Ukrainian).
- Natsionalna doktryna rozvytku osvity Ukrainy (2002). Zatverdzhena Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 17 kvitnia 2002 roku № 347/2002. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, 16, 11. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (in Ukrainian).
- Nikolenko, L. (2018). Pedahohika partnerstva yak umova realizatsii zavdan rozvytku osobystosti dytyny v konteksti Novoi ukrainskoi shkoly. *Metodyst*, 6, 62–65. (in Ukrainian).
- Onats, O. M. at al. (2024). *Derzhavno-hromadske upravlinnia zakladamy zahalnoi serednoi osvity na zasadakh subiektnoi partnerskoi vzaiemodii* (monohrafiia). Kyiv: Osvita. <https://undip.org.ua/library/derzhavno-hromadske-upravlinnia-zakladamy-zahalnoi-serednoi-osvity-na-zasadakh-subiektnoi-partnerskoi-vzaiemodii-monohrafiia/> (in Ukrainian).
- Onats, O. M. (2021). Problemy i perspektyvy derzhavno-hromadskoho upravlinnia zakladamy zahalnoi serednoi osvity v umovakh detsentralizatsii na zasadakh partnerskoi vzaiemodii. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*, 4 (83), 27–34. <http://otr.iod.gov.ua/index.php/2021-rik> (in Ukrainian).
- Onats, O., Popovych, L. (2024). *Osoblyvosti realizatsii modelei derzhavno-hromadskoho upravlinnia na zasadakh partnerskoi vzaiemodii u zakladakh zahalnoi serednoi osvity* (metodychni rekomendatsii). Kyiv: Osvita. <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-realizatsii-modeley-derzhavno-hromadskoho-upravlinnia-nazasadakh-partnerskoi-vzaiemodii-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-metodychni-rekomendatsii/> (in Ukrainian).

- Orzhekhavska, V. (2007). *Vzaiemodiia navchalnoho zakladu i simi: stratehii, tekhnologii i modeli*. Kharkiv: Tochka. (in Ukrainian).
- Pahava, O. V., Chernyshova, Ya. O. (2018). *Batkovski zbory: shliakhy do partnerstva ta spivpratsi: metodychni posibnyk dlia vchyteliv pochatkovykh klasiv*. Kharkiv: Madryd. (in Ukrainian).
- Pobirchenko, N. A. et al. (ed.). (2018). *Partnerska vzaiemodiia shkoly ta simi yak faktor onovlennia suchasnoi osvity* (naukovo-metodychni zbirnyk). Zaporizhzhia: STATUS. (in Ukrainian).
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2000). *Polozhennia pro klasnoho kerivnyka navchalnoho zakladu systemy zahalnoi serednoi osvity* (zi zminamy, vnesenyymi zghidno z Nakazom Ministerstva osvity i nauky №489 vid 29.06.2006). Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Nakaz № 434 vid 06 veresnia 2000 roku. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00#Text> Pro zatverdzhennia (in Ukrainian).
- Postovyi, V. H. (ed.). (2003). *Prohrama formuvannia pedahohichnoi kultury batkiv*. Derzhavnyi tsentr sotsialnoi sluzhby dlia molodi, Derzhavnyi komitet u spravakh simi ta molodi, Instytut problem vykhovannia APN Ukrainy. Kyiv.
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016). «Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku». Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14. 12. 2016 r. № 988. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (in Ukrainian).
- Slovnnyk NUSh: Batkovski zbory u novomu formati (2022). <https://osvitoria.media/experience/batkovski-zbory-u-novomu-formati-slovnnyk-nush/> (in Ukrainian).
- Tverdokhlib, T. S., Mazhuha A. V. (2022). Pedahohika partnerstva v umovakh dystantsiinoho navchannia. Osoblyvosti roboty klasnoho kerivnyka z batkami. In *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka. Materialy VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi ta serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka*. Kyiv. (in Ukrainian).
- Trifanova, D. A. (2021) Zaluchennia batkiv do osvitnoho protsesu v umovakh realizatsii Kontseptsii novoi ukrainskoi shkoly. *Nauka maibutnoho*, 1(7). (in Ukrainian).
- Tiupa, A. I. (2012). *Klasnyi kerivnyk i batky: zabezpechennia partnerstva i spivpratsi* (zbirka materialiv z dosvidu roboty). Mykolaiv: OIPPO. (in Ukrainian).

Nataliia Sokhan, PhD student at the University of Educational Management of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

THE ROLE OF PARENT MEETINGS IN ORGANIZING STATE-PUBLIC PARTNERSHIP BETWEEN AN EDUCATIONAL INSTITUTION AND STUDENTS' FAMILIES

The article highlights the issue of organizing state-public interaction between a general secondary education institution and parents; reveals the content of its legislative and regulatory support and focuses on new approaches to organizing communication, constructive dialogue and partnership between the institution, families and other structures. The results of the study on the features of state-public partnership interaction under martial law in educational institutions located in temporarily occupied territories and the features of state-public partnership interaction in educational institutions located in the territory controlled by Ukraine are presented in order to substantiate the role of parent meetings; it is emphasized that there is a trend of

much wider involvement of participants in the educational process in the adoption of management decisions at various levels of self-government bodies; it is concluded that the process of establishing state-public partnership interaction in secondary education institutions is quite extensive: this includes establishing openness of communication and information accessibility, increasing the involvement of parents in the educational process, supporting public initiatives and charity, and partnership with state structures; the priority role of parent meetings for establishing state-public partnership interaction, increasing the level of involvement of parents in participation in the educational process, making management decisions, interacting with public organizations and charitable foundations in the implementation of social projects is determined; factors influencing attendance and effectiveness of parent meetings are considered; non-standard forms and methods of their conduct are proposed; a statistical analysis of the readiness and participation of parents and teaching staff, other participants in the educational process in effective communication, organization of cooperation and state-public partnership interaction is presented using various forms and methods and at different levels.

Keywords: parent meetings, dialogue, partnership, cooperation, trust, effective communication, state-public partnership interaction.